

Hållbar kurs

Detta är ett utdrag ur utkastet för handledningen till Utbildning för utbildare (maj 2021)

Hållbar utveckling kan delas in i tre aspekter, ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet och våra kurser har kontakt med alla dessa aspekter. Det som vi bör eftersträva är att uppnå alla dessa tre delar av hållbarhet, först då kan något bli helt hållbart. Som scouter och som människor har vi alla ett ansvar för vårt ekologiska avtryck i och med kursen, som utbildare och kursansvarig har vi ansvar för den sociala hållbarheten för deltagare och kursteam och kursteamet har även ansvar att hålla kostnaderna för kursen på en rimlig, relativt låg nivå. Hållbarhet är något som är allas ansvar, och vi bör alla hjälpa till och agera efter vår bästa förmåga i allt vi gör.

Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet handlar bland annat om att behålla och vara varsam med jordens resurser och produktion av mat. Våra kurser innehåller flera moment som påverkar klimatet, bland annat mat, trycksaker, resor samt avfall. Genom att tänka lite på dessa saker i förhand, informera och aktivt ta några beslut så kan mycket påverkas. Nedan listas några tips.

MAT

- Ha vegetarisk eller vegansk mat (om inte all mat så kan man i alla fall begränsa kött till någon/några få måltider). Tänk även på denna aspekt om ni har en extern aktör som lagar maten, att ni specificerar att ni vill ha vegetarisk mat eller liknande.
- Ha ekologisk mat. Om det blir kostsamt men ni har råd med några ekologiska varor så satsa på ekologiska bananer, kaffe, mejeri och kött.

- Välj mat efter vad som är säsong.
- Planera måltiderna efter vad som eventuellt kan bli rester från tidigare måltider. Ni kan även spara och servera ut rester i kommande måltider efter hand som de uppstår.
- Om ni lagar maten själva kan ni minska matsvinnet genom att dela ut överbliven mat efter kursen som deltagarna kan få ta med sig hem istället för att ni slänger den (oftast behövs någon form av kärl att transportera maten i, så spara på förpackningar från matlagandet, köp fryspåsar att lägga maten i eller be deltagarna att ta med egna kärl).
- Om ni har flera kurshelger i samma lokal: be om att få spara er mat (både torrvaror och kyl-/frysvaror) till nästa tillfälle så blir det så lite svinn som möjligt.
- Att ha flera olika specialkostvarianter under samma måltid kan öka matsvinnet, så försök att ta hänsyn till all specialkost (om det går) i en och samma. Om ni exempelvis har en laktosintolerant så kanske ni kan köra laktosfri matgrädd i grytan till alla eller så kanske ni kan göra en maträtt som har kokosmjölk i istället? Det är även inkluderande att undvika särskild mat för vissa personer.

MATERIEL

- Skriv inte ut mer materiel än nödvändigt, och när ni skriver ut tänk på dubbelsidig utskrift m.m.
- Samla in och återanvänd det materiel du har istället för att för att kasta och ta fram nytt till nästa kurs.
- Be deltagarna fota av uppgifter som du skrivit upp på ex. whiteboarden istället för att skriva ut papper till dem i förhand som delas ut (om de ej har kamera på sig så kan de skriva av själva, de allra flesta deltagarna har eget anteckningsmateriel med sig).
- När det handlar om utdelat textmateriel så är det viktigt att tänka på deltagarnas trygghet och på hur de lär sig bäst. Om ni som kursteam kör allt digitalt så kan det fungera bra för en deltagare men vara svårt för en annan som lär sig bäst och känner sig trygg med ett utskrivet papper att anteckna på. För att möta deltagarnas behov kan ni fråga dem vad de föredrar i ex. anmälan, så kan de som önskar få underlag digitalt och de som önskar få utskrivet.

RESOR

- Förlägg kursen på ett ställe som medger kollektiva färdmedel och uppmana dem till att använda dem (ge dem bra information om vilka hållplatser och linjer m.m.).
- Om lokalen inte medger kollektiva färdmedel hela vägen så kan ni kanske erbjuda skjuts den sista biten, så att de kan åka kollektivt största delen av resan för att samåka den sista biten.
- Dela deltagarlistor med adresser och uppmana deltagarna att samåka med de som bor nära om det inte åker kollektivt.

AVFALL

- Det viktigaste med avfall är att försöka undvika att avfall uppkommer. Kan vi handla förpackningsfria tomater? Behöver vi skriva ut detta? Kan vi återanvända namnbrickorna? Och så vidare.
- Om avfall uppkommer så är det viktigt att källsortera det så att avfallet kan materialåtervinnas. För att underlätta källsortering kan ni:
 - Undersök källsorteringsmöjligheterna innan/direkt när ni kommer till lokalen.
 - Ha med påsar och lappar för att markera upp och ta med er sopor för sortering om ni har möjlighet och lokalens system ej är tillfredsställande.
 - Att ta i sopor som är röriga och blandade och försöka göra något åt det när det är dags att åka hem är jobbigt och kan kännas äckligt, men om man har gjort rätt för början så blir det lätt! Ta därför tag i det direkt när ni kommer!

Social hållbarhet

Social hållbarhet berör människan, några områden är hälsa, trygghet, utbildning, rättvisa, kollektivavtal (hos eventuella leverantörer) och maktutövning (lu.se). Flera av dessa ingår i våra kurser och bör tas hänsyn till.

REKRYTERING, KURSTEAM

- Hållbar rekrytering är inte lätt inom en ideell rörelse, ibland är det få som gör väldigt mycket och det håller inte i längden. Var därför lyhörda när rekrytering sker. De som håller på med scouting tycker ju oftast att det är väldigt kul och därmed kan det vara svårt att tacka nej till uppdrag som man får förfrågan om även fast man kanske inte har tillräckligt med tid för uppdraget. Om det verkar som att har för mycket, tjata då inte även fast ni kanske är en person kort. Var helt enkelt lyhörda och respektera människors tid.
- Tänk på framtiden när ni sätter ihop ert team, om alla är nära "slutet av sin karriär" inom kursen så kan det vara en bra idé att ta in någon/några nya att ha på "tillväxt" som kan driva kursen vidare när de andra slutar.
- Det kan finnas en risk att utbildare/personer som tillfrågas tackar ja av "fel" anledningar. Det kan vara fel i tiden men personen tackar jag av rädsla att inte få frågan igen. Eller personen vet med sig att det är en för stor utmaning dem men tackar ja för att de upplever att uppdraget har hög status. Var lyhörd och ödmjuk i kommunikationen under rekrytering och ställ inga ultimatum som "nu eller aldrig".

DELTAGARE

- För Scouternas sociala hållbarhet är det viktigt att vi utbildar jämnt över hela landet, men oftast är det lättare att få människor från samma kretsar som tidigare att gå kurs, vi pratar ju med varandra, tipsar och rekryterar de som vi känner. När ni gör reklam

för er kurs så kan ni försöka att göra den i kanaler och på ställen där det finns scouter som mer sällan eller aldrig är representerade hos er.

- Ni kan förlägga hela kursen i ett område/en ort nära kårer som är i behov av stöd för att lyfta dessa, kolla med ert regionala kansli.
- Om ni får fler ansökande än vad ni har platser till kursen så kan ni låta dem från underrepresenterade områden/samverkansorganisationer få förtur, för att åka mångfalden hos era deltagare. Uttagningskriterierna måste ni i ha kommunicerat ut i samband med att folk ansöker till kursen.

FEMSTEGSMODELLEN

- Femstegsmodellen är ett metodmaterial som är framtaget av Scouterna som lär oss om vem som nås av Scouterna, vem som testar på Scouterna, vem som håller på med Scouting, vem som påverkar scouting och vem som slutligen lämnar Scouterna.
- Femstegsmodellen hjälper oss att förstå de vägval som scouterna gör.
- Övningshäfte för Femstegsmodellen finns att använda och ladda ner på:
www.scouterna.se/scout-ledare-kar/dokument/

STRESS, ARBETSBELASTNING

- Att hålla kurs är för det mesta kul, men att ta ideellt ansvar för kurser kan också innebära stress. Det är därför viktigt att ni som utbildare är lyhörda gentemot varandra och att ni hjälper och avlastar varandra vid behov. En sak som kan avhjälpa stress för kursledarna är att alla ni är bollplank till varandra när kurspassen planeras och att även bollplanket är med när kurspassen genomförs för att kunna stötta vid behov, läs mer om detta i kapitlet *Planera kurspass*.
- Om en person missköter sitt åtagande så kan det bero på stress, personen har kanske inte tid att prioritera kursen och då är det viktigt att prata om det, alla utbildare är värdefulla men ingen är oersättlig och ingen kurs är viktigare än någons hälsa.

JÄMLIKHET

- Ett jämlikt kursteam är viktigt för allas välmående och kommer även signalera bra signaler till deltagarna. För att få ett jämlikt team är det viktigt att ni som utbildare är lyhörda och ödmjuka mot varandra, samt att ni har en god feedbackkultur.
- Tänk även på jämlikhet när ni kommunicerar i tal, när ni kommunicerar i text, när ni väljer bilder och när ni fördelar ordet i gruppen. Att personer som ser olika ut syns, att ni inte bara pratar om ledaren som en "han", att inte bara vissa personer pratar under kursen och så vidare. Jämlikhet finns med hela tiden, medvetet och undermedvetet.

JARGONGER

- Jargonger kan både vara kul och skadliga och uppstår oftast i grupper av människor som arbetar mycket tillsammans. Det härliga med jargonger är att gruppen kan ha roligt med dem tillsammans, ofta innefattar de minnen som gruppen har varit med

om eller liknande. Men jargonger kan också vara exkluderande om ni rekryterar någon ny till gruppen då “roliga minnen” som det skrattas åt kan uppfattas som tråkiga, exkluderande och rentav som mobbning. Det kan även uppfattas som otrevligt eller obehagligt att människor utanför gruppen (tänk ex. på jargonger i ett kursteam som deltagarna upplever). Tänk på hur ni kommunicerar och hur ni framstår för de som är utanför er grupp.

Ekonomisk hållbarhet

En del av ekonomisk hållbarhet kallas för grön ekonomi och det är ett sätt att förbättra den sociala hållbarheten och samtidigt minska det ekologiska avtrycket. Det finns några saker som ni kan påverka på er kurs, se exempel nedan.

KOSTNAD

- Vad kursen kostar spelar roll för den sociala hållbarheten, är kursen dyr så kom en viss målgrupp att automatiskt exkluderas. Försök därför att hålla nere kursernas kostnader, till exempel genom att:
 - Komma ut med information om plats och tider för kursen i god tid så att deltagarna kan boka resor när biljettpiserna är låga.
 - Tänka på priset när maten för kursen handlas in, oftast är lakto-ovo-vegetariska eller vegetariska måltider billigare än måltider med kött i.
- Lokalkostnaderna får inte belasta deltagarnas kursavgift enligt statsbidragsregler för folkhögskoleutbildning. Men även om inte deltagarna betalar för den så är det klokt om ni försöka att hålla nere lokalkostnaderna.
- Tipsa deltagarna om stipendium eller bidrag som de kan söka för att få medel till att gå kursen, till exempel finns Scouternas utbildningsfond som finns särskilt för att underlätta deltagande i Scouternas folkhögskolas utbildningar. Det går även ofta att söka i den egna kåren eller det egna distriktet.

RESEUTJÄMNING

- Ett sätt att försöka göra kostnaderna för deltagarna mer rättvis kan vara att ha ett reseutjämningsystem, de kan vara knöliga att administrera men det är inte omöjligt om intresset och energin finns.

MATERIEL

- För att hålla nere kostnader så är det bra att försöka låna materiel när det går. Kanske finns det en scoutkår i närheten där ni kan låna en whiteboard eller kan ni låna plastfickor för namnbrickor exempelvis. Går det inte att låna så kanske ni kan hyra istället, det är ofta billigare än att köpa, framförallt om man vill ha kvalitet och även bättre ur en ekologisk synpunkt.